

TELEGRAFUL ROMANU.

Nº 70, ANULU XVI.

Sabiu, in 1/13 Septembre 1868.

Telegraful este de done ori pe sepm
mană: joi și Duminică. Prenume-
rările se face în Sabiu la expeditoria
toată pe afara la c. r. poste, cu bani
gata prim scrisori francate, adresate
către expeditură. Pretul prenumerării
este pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
pe jumătate de anu 8. fl. 50. Pen-
tru oră jumătate de anu 8. fl. 50. Pen-
tru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-
tru

tră provinciale din Monarchia pe anu 8.
fl. era pe o jumătate de anu 4. fl. v. a.
Pentru prime și tieri straine pe anu 12.
Pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratul ac platescu pentru
înțeia ora cu 7. cr. circul, pentru
a dona ora cu 5 1/2 cr. și pentru
treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

In legatura cu circularul publicat în
nrul 68 publicăm și
Conspectul
Comisarilor consistoriali din diecesa aradana, denumiți pentru actul alegerei deputaților la congre-
sul național bisericescu, conchiamatul
la Sabiu, pe 16/28 Septembre 1868.

N <small>º</small>	CUR.	Comisiul consistorial din statul	P <small>re</small> o <small>t</small> ie s <small>c</small> u,	P <small>re</small> o <small>t</small> ie c <small>iv</small> ilu
1	Aradu.	Ioann Ratiu Protopopul Aradului.	Sigismundu Plopovile iunior vice-	Aradu.
2	Chisiu-Ineu	Petrus Chirilescu Proto- populu Chisiu-Ineu.	Ioann P. Deseanu advocațu in	Aradu.
3	Borosiu-Ineu	Georgiu Popescu Proto- populu Vilagosiului.	Gustav Russu honor. jude cercualu in Paisia.	
4	Buteni (alegerea in Iosasiu.)	Ioann Munteanu Proto- populu Butenilor.	Vasiliu Pagub'a, jude cerc. in Iosasiu.	
5	Oradea-mare.	Simeon Bica, Protopopu si presid. consist. in Oradea.	Michailu Sutrapal, perceptora comitensu in Oradea.	
6	Tinc'a.	Ioann Fassia, Protopopu Pestesilului.	Georgiu Rasvanu, advo- cateanu in Salont'a.	
7	Beiusiu	Georgiu Vasileviciu, Protopopulu Beiusului.	Georgiu Born'a, jude pri- mari cercualu in Beiusia.	
8	Temisióra.	Meletiu Dragiceiu, Proto- populu Temisiórei.	Atanasiu Ratiu, advocațu in Temisióra.	
9	Lipova	Ioann Teeranu, Protopo- populu Lipovei.	Georgiu Fogarasi, advo- cateanu in Temisióra.	
10	Totvaradi'a (alegerea in Capolnasiu.)	Iosifu Belesiu, Protopo- populu Totvaradiei.	Georgiu Haica, jude cer- cualu in Sovresiu.	

Afaceri bisericesci.

Cetitorii nostri au avut ocazie a vedea con-
vocarea la congresu, respective la alegerile pentru
congresu din done diecese și de sigur și a trei a
diecese va fi urmată Asia. Până nu trecem mai
de departe să ne fie permisă a aminti, că dorința
noastră aru fi fostă, cându s'arū fi observat din
partea celor lalte două diecese o uniformitate mai
in concordantia cu reprezentarea Episcopilor că
tra Imperatul incătu sa nu se pote dā ansa la pre-
supunere de vre-o influență a clerului asupra lui
cilor și viceversa. Asă d. c. sa fia remasă în
tote trei diecesele, ca alegatorii deputaților sa si
alega doi omeni ai sei, cari sa fia pre lângă comi-
sariul consistorial; cercurile să se fia împărțită
pentru fia care deputat s. a. m. dp. Această se
intielege că e disu că unu justu desideriu, cu privire
la alegerile de satia, pentru ca de cele următoare
credeu că va îngrăti insușii congresului.

Alegerile, până voru ajunge aceste sîre în mă-
nile tuturor cetitorilor nostri, voru fi seversite și
Asia înaintea imaginării noastre ni se prezentează
deja acestu corpu venerabilu, carele are să lucre
pentru partea cea mai însemnată a poporului pre
carele-lu va reprezenta.

Misiunea e înalta, grea și de mare intensi-
tate. Ea este să va remanea epocală în istoria
noastră națională bisericescă. Ea, intielesa bine și
Asia pusă în lucrare, va fi loiajul care va des-
parti noianul valurilor prin care avem sa tre-
cemu. Ea va avea să tienă valurile prin cari avem

inca de a trece că nisice pareti inchegati prin pu-
terea moralităție ce are să o sprinsească indi-
rect și să o propage acestu corpu, în poporul
ce-lu reprezinta.

Moralitatea, fără de care dreptul
unui popor nu are nici unu inteleșu, ori-
cătu de splendidu sa sia acelă, este incepulul și
sfarsitul afacerilor acestei reprezentanțe; obiectul
celu mai bine facitoru dintre tote obiectele și
cestiunile omilor pre pamant.

Acste suntu afirmații, va dice cineva,
mai alesu din acia ce dicu: „ca ce va sa
mai facă și congresul?“ Dara déca cugetămu ca
congresul Metropolici întregi române se va adună;
va luă afacerile bisericesci înainte spre a le in-
direpta și a le regulă; va urmă asemenea și cu
cele scolari; atunci numai decât educatiunea popo-
rului are cu done bunetăți mai multă și cu o es-
cusa mai putinu: la intemplarea cându și în viitoru
i s'arū dā ansa de lângure.

Sa nu credea cineva ca pretiunii lucrurile pre-
ste mesura. Vomu consideră totu de una greu-
lătate politice, cari ni s'arū pute pone in cale și de
aci in colo. Inse trebuie să consideram, ca bi-
sericea, in trecutu pre lângă o chivernisela mai de-
fectuoșă și a ocrotită și sustinuită pre poporului
român in naționalitatea sea. Si déca a fostă a-
căstă cu putință atunci, sa nu sia ea una radimă
de aci înainte, cându flori clerul și laicimea va pri-
veghie neintreprindu asupra amintelor afaceri?

Ori cărei existențe pre lume i suntu de lipsa
spre a prosperă elementele de viață. Cu aceste

să mai bine din aceste are apoi sa devolte cele
lalte necesarii spre susținere a existenței
și spre facerea că aceea sa prospereze. Asă e și
aici, elementele suntu date; ele au să luceze și să
indeplinească și pre lângă susținerea existenței po-
porului nostru are salu, făcă că sa și prospere
rez intelectualmente.

Deci chiar și déca trecutul nu aru fi la indelete,
ca să ne testeze despre bunătățile ce ni le au oferit
biserica nostra, eata ca și prin deductiune ra-
tională ajungem la conchiderea prin care sa
recunoștemu binefacerile ce le putem acceptă de
acătante de la viația nostra bisericescă.

Evenimente politice.

Sabiu 1 Septembre.

Ministerile comune se dice că lucra la pro-
iecte de legi pre cari le voru asternu delegațiunilor.
Ministrul de externe comună desvolta o ac-
tivitate foarte mare. Materialul pentru carteas rosie
e adunat și unele pieșe se traducu in ungurescă.
Nu se scie inca terminul adunării delegațiunilor,
dara se da cu socotă ca in luna lui Noemvre,
pentru pâna atunci senatul imperial ya puté
desbate și primi proiectul de lege pentru inar-
mare.

Diuariele unguresc din Pest'a ne spun despre
partidul stângi estreme ca nu inceta a face propa-
gându pentru de a castiga adepti direcțiunii loru
politice.

Relațiile scaunului papală fatia cu cabinetul
de Vien'a, ne spune diuaristica vienesă, s'au stri-
catu foarte tare. Curia papala se dice acolo, face
totu cel e cu putinția spre a da ansa de scandală in
Vien'a. Spre acestu sfersu cochetă curtea din
Rom'a cu Berlinulu. In dilele din urma a tramsu
cardinalulu Antonelli pre fratele seu la Berlinu, ceea
ce face sa se sioptește multe și bizare sciri des-
pre referintele curtilor din aceste două capitale
(Rom'a și Berlinulu). Gazette du Midi spune ca
contele de Arnum, solulu prussianu din Rom'a,
aru fi pipaitu pulsulu, déca Pap'a se aru invoi a
incoroná de Imperatul alii națiunel germane pre Re-
gele Prussiei. Dreptu pretiu se aru dā converta-
rea familiei regesei la catolicismu (!).

In privint'a păci si in momentele de fati'a e
imparita opiniunea publică. Diuaristica francesă
predice din tote puterile pacea. Diariulu la France
spune, ca pentru Francia s'au resolvită cestionea
orientala, italiana și germană prin pacea dela Pa-
risu, Zurich și Praga. Francia a acceptat situ-
ația creață de acestea, și pentru ea, déca nu
va vătăma cineva pacea internațională, nu mai e
nici o cestione de deslegatu, prin urmare resbelul
e eu neputinția. Dar, atunci aru si cu potinția
cându Russi'a aru amenință intregitatea Turciei,
cându Austria aru vrea a-si recastigă influența in
Italia, Italia aru vrea sa ia Rom'a și Prussia aru
voi a absorbé statele germane dela media di.

O depesă la diuarulu „Patrie“ spune ca
Garibaldi a parasit Caprera și s'au dusu la Malta
ieșă de aci va călatori la Neapole.

Bulgarii continua la Balcanu a neodihni pre
Turci. Ei, impreuna cu Russi'a, voiescu a face
din afacerea loru cestione europenă. De aceea au
si pasit in memorandulu ce l'a asternutu nu de
multu Portiei că parte beligeranta (purtătoare de
resbelu) arătându ca nu voru sa mai părte jugulu
turcescu, ci voru sa aiba guvernă independentă, că
Romani'a și Serbi'a.

In Romani'a se înființează in puterea unui
decretu domnescu unu regimentu nou de artileria
și un'a bataliune de trupe de geniu.

Politica Românilor.

(Urmare).

„Ide'a care conducea pre acei români eră ca suzeranitatea sultanului redusa la limitele prescrise in tractate, este unu dreptu ilosoriu, destinat a dispare de sinesi, și ca de-si acea situatiune politica aru putea pâna la unu punctu impedecă séu intârdia desvoltarea politica și sociale a românilor, dara ca ea nu poate lovi romanismulu in esentia și esistentia sea; dara odata ce Principatele aru cadea sub dominatiunea rusescă, nu va mai remanea nici o sperantie de scapare și naționalitatea nostra aru perî disolvându-se in marea familia slava.

Esecutarea lui Grigorie Ghică, inchisoreea familiilor Cămpinianu și Cantacuzino la Idicule, eșilul Filipescilor și Ghicilor la Arnaut-Keny, asasinatul lui Alecu Vacarescu, omorul lui Vladimirescu, eșilul lui Ioann Vacarescu, imprigionarea lui Ioann Campinianu, lui Mitica Filipescu și lui Nicolae Balcescu, revolutiunea dela 1848, proscriptiunile dela 1849, lucrarea emigratiunii la London, la Parisu, la Frankfurt și la Constantinopole, actul dela 11 Februarie, nu suntu decât urmarirea și persistentia românilor intr'acea politica adeveratu naționale și solitarie: temerea de a fi cotropiti de slavi.

Colonii români veniti in Panon'ia, in Daci'a in Maeedoni'a, și-au pestrat pretutindeni caracterul loru naționale, limb'a și obiceiurile; dara unde suntu astazi români dintre Dnistrul și Bug? unde eră sa mai găsimu mâne pre români din Basarabi'a, deca dominationea rusescă aru fi mai urmatu căti-va ani asupr'a acelei provincie? Panslavismul imperialu i-si are sistemul seu de a sterpi naționalitățile eterogene și eterodocse: sistemul eficiu aplicatui dîstr'un capu pâna intr'altul a imperiului cu tota abilitatea și puterea autocratica.

Pericolul semnalat u de români veniti de dincolo de Basarabi'a ne-a impinsu a ne apropiâ de acei cari ne potu protege contr'a acelora tendintie și de acei cari, amenintati că și noi de repede progrese ale propagandei panslaviste, suntu destinati a se luptă că și noi, și de a nu lasă pre slavi in orientu a devenit una instrumentu alu politicii cotropitore a cabinetului de St. Petersburg.

Ișând'a armelor franceze in orientu pre la inceputulu acestui secolu a desceptat sperantile celor mai descuragiat; generalulu Bonaparte, respundiendu intr'unu modu favorabilu representatiunef românilor, fagaduise a se interesă la sôrtea

Principatelor. Români intielesera din vreme de ce parte era pericolul și de unde le putea veni ajutoriul și scaparea.

Cându va sosi tempulu că imperiul otomanu sa se disolve séu sa se transforme in folosulu unei federatiuni care sa prezente Europei o garanție serioză și a nu-i lasă nici o temere, nici o inimică despurolul ce nouu statu aru jucă in politic'a orientale, concursulu Franciei, Engliterei, Germaniei și Italiei nu va lipsi grecilor și slavilor, precum elu nu a lipsit nici grecilor regatului, nici românilor; dara pre cătu tempu va fi intemeiată ide'a ca disoluțiunea imperiului sultaniilor aru veni sa marăseă séu sa intărëseă și mai multu puterea Russiei, toti ómenii de statu, toti politicii, toti publicistii Europei, voru fi unanimi a căută să a gasi mijloce de a prelungi dilele bolnavului, la trebuintia voru reincepe acțiunea din 1851; rivalitățile și gelosiele dintre puterile Europei voru tăcea lotu-déun'a dinaintea temerilor ce le inspiră ambiciunea Czarilor. Si acést'a pâna cându populațiunile bine inspirate voru putea prezentă o soluție care sa sia primita fără pericolu pentru echilibrul politicu.

Dualismulu domnului de Beust nu este decât unu efectu alu temerei ce inspiră Austriei progresele panslavismului. Aeolo lupt'a pote sa incépa mai curendu decât s'aru crede. Magiarii, ei cari au acelea-si temeri că și noi, i-si cunoscu reu interesulu, deca la rendulu loru nu intielegu ca români din Transilvania și Banatu le potu si de mare ajutoriu in contr'a pauslavismului moscovit, cându și ei aru fi radicati la înălțimea la care au dreptu, in locu de a-i lasă că desnaidejdea și amorulu propriu naționale vătematu sa-i arunce in bratiele slavilor și sa-i pună la discrețiunea politicei russesci, magiarii aru trebusi sa vădă ca cîmpiele Ungariei suntu destinate a fi celu de pre urma cîmpu de batalia alu Russiei in orientu, ca acolo puterea moscovita va fi înfrântă séu puterea Turciei și Austriei nimicita.

Pentru ca români nu potu deveni unu instrumentu alu ambitionei russesci, pentru ca ginta și positiunea nostra geografica ne obligă a ne opune panslavismului imperial, noi n'am fostu susținuti și aperati de diplomati'a europenă in tôte impregiurările din urma; de aceea amu avutu cu preșerintia sprinținu și concursulu bine-voitoru alu puterilor occidentali, de aceea Francia mai eu séma a căutat a ne susțrage actionei russesci.

La 1804, in urm'a reprezentatiunei făcute de români la Parisu, generalulu Sebastiani, tramsul republicei franceze la Constantinopole, a fostu insarcinat a petrece cătu-va tempu in București că sa studie spiritele și tendintiele românilor, și un'a din preocupatiunile acestui diplomat a fostu de a obține dela Pórtă departarea lui Ypsilantu și a lui Moruzi din domn'a Principatelor; acești domni numiti prin stăruința ambasadorului Italiinsky erau cu totul devotati politicei Nordului; cabinetul de Petersburgu, ingrijită la rendul seu de preponderanța ce luă Francia la Constantinopole, a cărui sa faca dintr'acést'a o cestiu de resbelu și a ordonat ostriloru sele sa intre in Principate. Generalulu Michelson, in proclamatiunea ce a datu la Iassi, declară ca acelu resbelu nu avea altu scopu decât a susțrage pre sultanu de sub influența ministrilor sei cari, dice elu, erau cu totul devotati lui Bonaparte și a-lu preservă de pericolulu de a deveni prada ambitiunii nemesurata a înălțului consulu. Scim uisa ca sponul celu adeveratu eră altul, cabinetul rusescu credea ca lupt'a crâncena dintre Francia și Engleră i eră o ocasiune favorabile de a incorpora Principatele, si la pacea dela 1812, nepuțindu sa decida pre Pórtă a-i cedă totul, se multimesce cu o buna parte din Moldov'a. Luarea Basarabiei a deschis ochii celor mai puțini prevedetori din români, precum cu cătiva ani mai înainte o facuse trecerea Bucovinei din mâinile armatei muscalești in acelea ale Austriei, complicitatea eră complecta in amendouă casurile.

La 1821 cându cu rescularea pregalita de heteristii greci in tôte pările imperiului otomanu, unul din domnii Principatelor, heteristu elu însusu, pregăti-se din vreme succesulu miscării in Moldova; administratiunea tieri fusese data tinerului Rasnovanu afiliat heteriei de bibliotecariu institutului Franciei, Nicolopolo, abia esțu din scola fusese numită Vistieriu că sa pote secundă miscarea. Cu tôte aceste precauții, pre de o parte impopularitatea administratiunei Fanariotilor, pre de altă incapacitatea siefilor militari și depredațiunile corporilor de zavergii, facu ca miscarea sa nu gasescă nici unu echo, nici o simpatia intre români; Moldovenii remanu spectatori impossibili și o lăsa sa cada. In tiéra romanescă, de-si Alessandru Sutu este contrariu insurectionei, dara elu moare fără veste, și atunci sprinținu ce gasescă Ypsilant in bravur'a pandurilor și a siefilor loru Vladimirescu, trasu in heteria de Domnando și de

FOIȘIORA.

PREAMBLARI

(reprod. din „Convorbiri literare”)

(Urmare.)

XII.

Bravo G! Admirabile versuri. Ai scapatu o-norea Natiunei Române intre tôte celelalte. Pecătu numai ca nu pre ai multu spiritu eanu sa-ti arătu eu! ... și luându pén'a in mâna, voeamu sa scriu și eu căteva versuri in limb'a naționala pentru gloria patriei și laud'a posteritatii, dar cu tôte incercările mele nici o idee nu-mi trecea prin gându. Puneamu mâna in pâru, treceam cu palm'a pre frunte, mustăcamu pén'a — in zadaru! Nimic'a n'am pututu scrie decât numele meu. Domnulu G. are mai multu spiritu decât mine, gândii; m'am prăgrăbitu sa ridu de densulu. Dar elu e și poetu de profesiune.

De pre Col de Balme, me coborii la vale josu, lasandu catâru și calauzu sa me urmăze de departe. Din cându in cându intalneam o caravana de Englezi, unii mai poznasi decât altii. Nu trecea una din ele pre lângă mine fără ca s'edui unu glasul de Englez in trebându-me de vorbescu limb'a loru. Eu respundeam sau yes sau no sau a little dupa cumu venea cuventul pre limb'a și treceam mai departe. A nu sciu a catilea caravana eră cea mai poznasie. Ea se compunea numai din bărbati, cu totii imbracati in haine de visita și cu palarii nalte albe. Unul, celu mai naltu, pareă sa fie capitänul cetei; elu avea nisice favoriti lungi, purtă palaria alba pre ceafa; vîrfulu nasului era strinsu de sinu pince-nez; gâtul seu de unu cotu era intepinitu intr'unu fau col și picioarele i erau asiă de

lungi incât balabaneau de-a lungul cîstelor cătarului său ma pâna la pamentu.

— Speak you English Sir, me întreba elu cu unu aeru de protectoru.

— Y. es — Sir, i respunsei cu umilintia.

— From what place do you come, Sir?

— From how, now, now, pow, sow het, bet, ket Liverpool, Oxford, New-York, Manchester, New-Orleans...

— Goddam! tipa Englesulu furiosu. Dar eu puindu mâna la nasu și facendu-i unu semnu cunoscutu, alergai grabnicu la vale. Imi inchipuescu ca Englezii trebuie sa fi fostu fără suparat pre mine.

— Dupa căteva ore de marsiu, me simtii obositu. Calauzulu i-mi spuse ca putinu mai la vale este unu boschetu naturalu in care toti trecatorii se odihnescu și ca acolo curge unu isvoru c'o apa minunata de bentu. Apropindu-me de boschetu vediui căteva rochii fosfoindu prin frundie. Minunat! gândii, amu sa fiu in societate de femei. In adeveru! In Boschetu intalnii doue dame, care daca nu erau tocmai tinere, erau fără putinu frumos. Ce desceptiune! Dar m'am măngaiat cu ideea ca pote voru ave spiritu.

— Dómnile mergu in susu sau in josu, le intrebai eu. Dupa ce schimbare o privire intre densele, de sigură pentru a se intielege care din doue sa-mi respunda, cea sluta i-mi dise, plecându ochii la pamentu:

— Noi mergem in josu.

Si eu mergu in josu.

— Ah! suspina cea mai sluta, plecându și ea ochii la pamentu.

Catârii D-vostre ve urmăza?

— Suntemu pre josu dise cea sluta. In itinerarulu nostru e scrisu ca partid'a acést'a s'o facem pre josu.

Aveți anca multe ore de mersu.

In itinerarulu nostru sta scrisu ca avem inca cinci ore, dise cea mai sluta.

De la Martigny credu ca veti face partid'a lacului de Geneva?

— O nu, respunse cea sluta, căci itinerariulu ce ne-a fostu prelucratu, ne prescrie sa ne intorcem la Chamounix pre la Tete-noire.

— Ve recomându sa faceti partid'a pre Pierre a voir de la Martigny — déca sta scrisu in itinerariulu D-vostre.

— Sa vedem, disera amendouă insr'nu glasu, scotindu fiecare căte o carticica din buzunar. „Nu! acesta partita nu este însemnată.”

— Daca calatoriti pentru placere, credu ca nu aveti nevoie sa fiti atât de credinciose itinerariului, căci...

— Noi calatorim mai multu pentru a ne instrui, decât pentru a petrece, dice cea sluta.

„Suntemu profesore, adaose cea mai sluta.

— Dupa instructiunea unui omu, se poate judeca meritile sale, dise cea sluta.

„Viéti'a este asiă de scurta, incât fiecare momentu aru trebui intrebuitatul pentru a se instrui, dise cea mai sluta.

Ve dorescu inca multa instructiune, d'sei eu atunci sculându-me și me departai in fuga. Cându me vediui căteva sute de pasi mai departe m'am resuflatu adâncu, căci me temeamu ca nu cumva sa fie scrisu in itinerarulu loru sa me urmarăscă și sa nu mai potu scăpa de densele.

In spre séra ajunsei la Martigny. Dupa prânz, din toti óspetii otelului esti singuru in gradina. Lun'a plina lucea pre ceriu și radiele sale aruncau vii lumine pre stânc'a Pierie a voir, care parea ca se inalta pâne susu printre stele. Nimic nu se audiea in tacerea serei, dar in gândul meu suna o data instrumentulu italianului si siuerulu duiosu a lui Edgar.

Leventi, face ca la inceputu rescularea merge din succesu in succesi, pîna cîndu sîsfulu trupelor române intielege ca trebuie sa urmeze adeverateloru aspiratiuni ale națiunei: atunci se desparte de heteria si platesce cu vieti a actiunea sea patriotică. De aru si persistatu in solidaritatea sea cu greco-slavii națiunea nu laru si urmatu, s'aru si găsitu in curendu abandonatu, isolat, lipsit de simpathie si de increderea compatriotilor sei, si istoria nu aru si inregistratu numele seu cu veneratiunea si cu recunoscintia ce purtămu acestui martir al politicei noastre nationale.

„Resultatulu miscării dela 1821 a fostu cu totulu altfel decât ceea ce gandeau instigatorii. Prin redobindirea dreptului de a avea domniamentenii rescularea lui Vladimirescu a întarit si mai multu spiritul naționalu.

„Conveniunea dela Ackermann, in care Rusia dobendesce a se regulă administratiunea interioară a Principatelor prin ele insusi, tractatul dela Andrianopole in care obliga pre Pôrta a mențiună tractatele ce avea cu români si administratiunea intelligentă si onesta a generalului Kiselef, au făcutu pre multi români sa uite temerile lor; dar in curendu atitudinea consulului Minciaky la facea regulamentului si violentia Baronului Ruckmann cîndu insistă a se inseră faimosulu articulu 28 care stergea dintr'unu condeiu autonomia tieri, consulul rusescu in remustrările ce facea deputatilor români merge pîna a se servi cu espressiuni că acestea „sum mahnitii a vedea ca asemenea lueruri se petrecu sub administratiunea mea“, aceste cuvinte pre cîndu tiel'a avea unu domn, esilul si impregionarea deputatilor cari aperau drepturile tieri; tôte acestea descepta iera si pre români si le arata calea cea drépta.

(Va urmă.)

Reuniuni in Transilvan'a.

„Viribus unitis“ a fostu si este inca devisa a acest'asi capata ori ce insolite existintă sea. Macsim'a acest'a ince n'a remas numai devisa statelor, si a unor insotiri. Ea sea generalisatu in tota lumea cultă, pentru ca a cunoscutu tôte poporale, ca este cea dintâia conditie de viață. Si vedemai cu séma acumu ca spiritul de reuniuni a petrunsu tôte poporale si atât'a a influențării naționalei tieri ale si politice, religiose,

XIV.

Cu ce te-asiu puté compara frumosu lacu alu Genevei? Sa compari apa la albastra cu albastri-mea cerurilor? Nu, cîci mai impede decât firmamentul, ochiul te pote petrunde pîna in fundu. Eu nu potu alatură colorea ta decât cu acea a doi ochi albastri ce amu cunoscutu odata in care privirea mea patrundea pîn in adancimele cele mai oscunse si pre care ah! nu-i voi mai puté vită! Albastrimea impede a lacului de Geneva i-li intorce gândul in departatulu albastru trecutu pre care ilu privesci cu induiosiare prin velulu timpului, cum privesci induiosiatu fundulu lacului prin limpedele sale unde. Plutindu pre oglind'a acestei ape frumose, eu nu aveamochi nici pentru muntii care ncunjurare laculu, nici pentru personele ce se aflau cu mine pre vaporu; i-mi rezamasem capulu pre mâne si mânele pre balustrada puntii si me uitam in apa. Apa a avuto pururea pentru mine o atragere irresistibila. Potu sta ore intregi sa privesci apa cum curge si in ace vreme totu dispare din jurulu meu si fantasi'a desceptata ie din ce ince proportioni mai mari, me transpôrtă intr'o lume imaginara si sofletulu meu se simte petrunsu de o dulce durere pîn ce ajungându deodata acestu simtimentu nedescriptibilu la potentia cea mai inalta, me trezescu subit ca dintr'unu visu si privescu răscutu in jurulu meu ca si cumu mi-asu pune intrebarea daca lumea ce me incunjura este cea adeverata sau lumea in care me gasisem in-inte. Pre-simtiam ca dupa dile vesele au sa vie acumu dile triste si durerose. O figura vagă printre valuri simi parea ca vedu care me atragea spre sine. Nu putteam distinge deca era barbat sau femei dar nu sciu ce imi spunea ca acea figura are se me intresteze. O vîcă din fundulu valurilor se inalta misteriosu spre mine si nesfirsitul cînta cu o dulce melodie versurile din Goethe:

Halb zog sie ihn, halbu sank er hin

Und ward nicht mehr gesehn!

(Va urmă.)

morale, materiale si asupra tuturoru intereselor vitali, incât potu dice cu dreptu cuvantu, ca elu s'a facutu devisa tempului presentu. Secululu luminării alu nationalitătilor si alu constitutionismului este totu odata si scutul reuniunilor.

Inse de si va aduce cineva aminte, de cehurile seu zanșurile cele vechi cu sistemulu loru sforsitatu, atunci gresiesce multu, pentru ca acele au cu totulu alta natura si altu aeru. Ele in evul mediu fiindu cetățenilor unu midilou de aparare contra nedreptatrilor domnilor feudalii, au degenerat cu tempu, incât pîna in anii de curendu treceuti a devenit nîse insotiri venatore de scopuri egoistice, scopuri impedeator de progresului s'a facutu nesecă reunioni a unor oameni, mai cu séma din class'a meserisilor, care se punea in contilegerea, de a eschide pre totu natul din sinulu loru, care nu se tiene de nationalitatea, si de famili'a loru, pentru ca precomu diceau ei, se nule ie altul pânea. Multamita ceriului insa că cechurile cu sistemulu loru stricatosu a cadiutu si locul loru lu cuprindu astădi alte institutiuni filantropide, lu cuprindu asiă dicendu reuniunile care nu facu monopolu cu meseriile, ci dau perfectionării in tôte ramurile, ce atingu interese vitale sboru liberu. Altul cu totulu este scopulu reuniunilor de astădi. Ele fundate fiindu pre base liberali si constitutionali si unu asemenea scopu. Nu restringu pre nime nu, impedeaca pre nime; voescu inaintarea individualor, a familior, si a poporelor intregi, si cauta moduri si mijloce, pentru de a inlesni tuturora tra- iulu vietiei si inflorirea ei, pentru de a cultivă in omeni simtiori religiose si morale, amoru către familia nationalitate si in unele casuri chiaru si religie, patria si către intréga omenire. Scopuri frumosu intru adeveru si sublime an reuniunile din dilele noastre merita cu totu dreptulu de a fi devisa secolului, a tempului presentu.

Nu voi se amintescu cum s'a inițiatu si ce estindere a luat reuniunile de tôte speciile pentru dea realiză dorintele cele mai sublimale omenilor in Francia, Anglia, Germania, Italia, Spania, America si in tôte staturile pre unde a petrunsu civilizația, ci voi se aruncu numai privire fugitiva in Transilvan'a pentru de a ilustra per tangente spiritul de reuniune ce domnesc in acesta tiera a aurului, a vinului a fructelor si a tuturoru productelor necesarie vietiei omenesci.

Transilvan'a „tier'a padurilor si a ursilor“ precum o caracterisiza unii din scriitori, de-si cam isolata de cultur'a apusului, totusi ea e ajonsa la acel stadiu in tôte privintiele, incât spiritul secolului presentu, spiritul constituiunalismului si alu reuniunilor, au strabatutu mai tôte unghiorile ei. Tôte poporele ei, români, sasi si unguri a inceputu a cunoște unele mai curendu că cele latte, ca săra de insocire frătesca nu poate sa progrezeze nici spiritualmente, nici materialmente. Fără de a lepăda egoismulu individualu nu poate sa existe națiune, nu familia si patria, cîci scopuri mari si folositori mai multor a prin egoismu nu se realizează, nici nu se aduce din indemnulu lui cui va vre-unu beneficiu. Individii egoisti într-o familia derapana buna starea ei, si o disolvă in urma cu totulu, acest'a se intempla intre națiuni si in tieri pilogloate unde intre deosebitele națiuni nu este contilegerea, precum cu durere trebuie sa vedemai ca se intempla tocmai in giurulu nostru.

Concordia parvae res crescent discordia maxima dilabuntur. Prin concordia prin insotire si prin puteri armonice vom puté numai sa scăpăm famili'a, națiunea si patria nostra de morțea, ce o amenintia. Si intru adeveru trebuie sa ne bucurăm, cîci vedemai radie de viață. Lumin'a temporului a strabatutu si strabate si sperămu ca va strabate in venitoru si mai tare, prin umbrozele regiunilor Transilvaniei, ca sa o radice din intinerere evului mediului, sa o elibereze din catenele intinereturui si se o pună in rendu cu cele latte tieri civilizate.

Reuniuni si insotiri pentru de a inainta scopuri sublimi s'a formatu si in Transilvan'a de tôte speci'a si intre tôte națiunile colocuitore. Asiă, afara de casinele cele multe ce se asta in tôte orasele, ba si in unele sate mai mari, care facu si ele servitii forte multa inaintare intelectuale, sa inițiatu Asociatiuni pentru literatura si cultura poporului. (Din acărei fondu se ajută multi tineri lipsiti, incontinuarea studiilor).

Multe alte reuniuni are națiunea sasă in tôte orasiele locuite de ei, cari tintescu la perfectio-narea intelectuale si materiala. Asiă săntu de e-

semplu reuniunea gimnasticilor, a datatorilor la semnu, a musicii vocale si orale, reuniuni pentru ajutarea celor orfani si lipsiti.

Institutie filantropice de educatiuni si alte Assecuratiune, intre carimerita amintire ce acumu de curendu inițiatata, numita „Transilvan'a“, la a cărei conducere participă si români. Societate de esportu de vinu in Mediasiu, reuniunea sodalilor in Clusiu si Sabiu, asemenea reuniuni de agricultura in Clusiu cu ramurile filiale s. alt. mai multe pre care le posedu unguri, si mai cu séma sasii. — Dar poporul român nu are reuniuni? — Are intru adeveru si poporul român, trebuie se marturisim cu bucuria. Căci prelunga-tote greutăatile ce a jacutu de seculu pre spatele lui, natura lui cea tare si caracterulu lui statornic in tempurile, cele mai critice n'a imbrancit.

Etu se smulge din bratiele intonercului, incepe a se bucură de radiele binefacătorie ale luminei.

(Va urmă.)

Memorandulu

Românilor din Scaunele filiale ale Salistei si Talmaciului.

(Urmare.)

Incât pentru scaunulu Talmaciului, totu acele premise argumente se potu aduce, si inca urmatorele descoperiri.

Sieptă judetie si in privint'a acestui scaun si basăza pretensiunile sele dominale pre o donatiune regescă si adeca dela Regale Vladislau din anulu 1453.

Nu scim, deca au vediutu cine-va vre-o donatione a scaunului Talmaciului dela Vladislau din an. 1453; noi nu amu vediutu nici un'a, ba nici ca s'a fostu produsu de 7 judetie vre-o donatiune din 1453 pîna in seculul presentu, precum se vede si din cele mai susu dise.

Atât'a au fostu insa cunoscute in genere, si la inaltulu regim, cumca in privint'a scaunului Talmaciului au esistat numai susu citatulu decretu alu Regelui Vladislau din an. 1453, prin care s'a incorporat teritoriul regescu alu Talmaciului la teritoriul regescu alu Sabiului pentru mai buna apărarea si întarirea granitiei totu cu asemenea drepturi, precum sasii, in intilesula decretelor regesci si regnicolare de pre acelu timp.

Acestu decretu pôrta datulu „Posoni i se-cundo die purificationis b. Mariae virginis anno 1453“, si este datu in intlesulu decretului totu acelui rege cu datulu: „Posoni in festo beatae Dorotheae virginis et martiris (V. Corpus juris ungarii), in care art. I jura regele:

„Quod rex joramentum deponet. § 2. et quod metas regni hungarici non alienabit sed pro posse defendet et alienata recuperabit“.

De unde se vede ca teritoriul regal alu Talmaciului care cuprinde in sine cea mai momentosa granitie a tieri (Turnu-rosiu) nu putea fi donat, sub juramentul regelui.

Eata insa, in procesulu scannului Talmaciul, pornitul asupra 7-lorjudetie de nou, in seculul presentu, si adeca la nr. sulicu 1962 din an. 1825 produc 7 judetie, ca pre unu deus ex machina, o donatiune despre Talmaciul, totu dela regele Vladislau din anulu 1453 cu datulu: „Viennae seria sexto proximo post festum beati Mathiae apostoli“, carea, pîna la acestu tempu, nu au mai vediutu lumin'a lumei. Aceasta asiă numita donatiune care se vede a fi schimonosita din testulu decretului de incorporare si apoi falsificata in forma de donatiune suna: *)

Cine nu poate vedea falsificarea de documente aici care se pedepsea aspru cu not'a infidelitatii dupa decretul lui Mathia's decr. I din an. 162 art. II § 2 (Corp. I. Ung): „qui concernunt notam infidelatis“

Item, qui conficit falsas literas, et eas evidenter utitur in judicio“, si alte mulle asemenea decrete!

Fatia cu argumentele, decretele regesci si saptele aduse pîna aici inainte, cine poate crede, ca produs'a donatiune de către 7 judetie, aru si valida si adeverata, iera nu falsa?

De ce nu o au produsu pre acest'a mai inainte de seculul alu 19-lea? Cum se poate ca regele Ladislau sa-si sia calcatu juramentul seu depus inaintea convenitului regnicolaru si a patriei,

*) In nru viitoru se va publica diploma in originalu si traducere.

pentru a face nescari servitie sasilor din Ardeiu? Cum se poate sa fie donatul Ladislau Talmaciul si Mathia Salistei, celor 7 judetie cu aproape la 30,000 de jobagi, pana candu nici cei mai mari nobili ai Ungariei si Transilvaniei nu au posesu statii jobagi si pana candu chiaru regele nu au putut dona cuiva mai multe ca una suta jobagi (v. decretu L. majus a lui Vladislau II din an 1492 art 9. §. din Corp. I. Ung)!

Si cu astfelui de documente falsificate Inalta dieta! au supusi sieptelor judetie de unu timpu incocé la 30 mil de omeni liberi, de Jobagi ai lor, leau luatu taxe de pre capete, leau luato pustii si padurile, leau luatu regalele si tote veniturile, etc. etc.! Nu e ore acesta o nedreptate strigatoare la ceriu! mai poate se ore suscire astfelui de neglijire in regatul Ungarii?

Din cele comprobate urmeza, ca nici Salisteia nici Talmaciul ba nici Omlasulu, pre care de multu l'au privit si l'au tienut siepte judetie de liberi, nu au putut si possesioanea sasilor sub titulu de donatiune.

Mai observam aci si aceea, ca acestu documentu despre a. n. donatiune a Omlasului se afla reprobusu in diferite locuri cu deosebitu cuprinsu-

In urm'a rescriptului imperatescu din 3 Iuliu 1784, pana candu se voru decide finalmente prestatinse procese, scaunele nostre filiali, s'au datu sub administrationea camerala; totu in acestu anu s'au disolvatu resp. stansu universitatea sassca prin mandatu mai inaltu, iera scaunele nostre acceptau mantuirea loru de apesarile sasiloru, si acestea acceptari erau forte basate pre starea lucru lui si pre drepturile loru, precum arata raportoul directoratului fiscalu dto Vásárhely 19 Febr. 1792 si 9 Febr. 1793, apoi conclusulu din siedint'a reg. Tesaurariatu din 5 Aprilie 1793 in cari promite Wolfgang Banfi, Ladislau St. Pál etc. cele mai prosperitore resultate pentru scaunele nostre alu Salistei si Talmaciului.

(Va urma)

Program'a partidei din stang'a in comitatul Turdei contine urmatorele puncte:

1. Datorint'a membrilor din stang'a in comitatul Turdei este: a nezu din respusteri si cu tote mijlocele legale intr'acolo, ca sa se latiesca principiele adoptate ca credinta politica atat in cercuri sociali, catu si cu ocajinea adunarilor publice si ca sa se lucreze in interesulu reesirei principielor acestor'a la tota ocajinea si in tote cercurile in cea mai buna intielegere, cu perseveranta, nelasandu inse din vedere si prudentia receruta pentru ordinea sociale.

2. Spre inaintarea unei activitatii de o potriva a partidei, si ca mijlocu pentru o legatura mai intima intre membri se compune unu comitetu constatatioru din unu presedinte, Vice presedinte si celu oicinu 12 membri; comitetul este indreptatuit a aduce conclusu si candu suntu numai optu membri de satia. Comitetul poate si conchiematu numai prin presedintele, in casu insa candu acesta este impedecatul Vicepresedintele. Comitetul are a urmari cu tota atentie evenimentele politice, a decide asupra agendei loru partidei — si deca afla de necese — a conchimeta la conferintie tota partid'a.

3. Intielegerele si comunicarile cari privesc la partida au sase faca prin organulu acestei' prin Magyar Polgar.

4. In fiecare cercu comitatensu este a se asidea unu agentu, care are se stee cu comitetul centralu in corespondintia. Comitetul central este mai departe insarcinata cu ducerea indeplinire acestei otariri si cu deosebire cu candidatiunea, provocaarea si instruirea agentilor cercual. Mai departe are comisiunea centrala de a organiza totu sub conducerea sa unu sub comitetu in cerculu de susu (in Regenul Sasescu) carele se conduca trebile partidei si in revirulu acesta de susu dupa dispozitiunile comitetului centralu.

5. Agentii au se servize in cerculu loru fiecare interesele partidei, se priveghizeze asupra evenimentelor ce se petrecu in cercu, au mai departe a incunoscinta comitetul centralu despre tote momentele mai insemnate, asemenea deobligamentu are si subcomitetul respectivu in cerculu de susu.

6. Agentii partidei cercuale suntu totudeodata si membri comitetului centralu chiaru si candu nu au fi alesi intre cei 12 membri ai comitetului.

7. Ceea ce privesce autonomia in comitatulu Turdei, partid'a tiene conferintie premergatorie pentru fiecare siedintie comitatense. Tempulu si locul se va desemna, cu scopu de a si serva in siedinti a sea decisiva; la coferintiele acestea potu luat, parte toti membri comitatului de partid'a din stang'a, asemenea si alti partisani.

In conferintiele acestea se voru tratat, obiectele cele mai momentosu a congregatii comitatense.

Fiindu ca reesirea principielor adoptate de partile din stang'a nu se poate spera in altu modu fara numai prin o unire a membrilor ei estepta deci partida din stang'a ca sa sustine membri a celei a energica si in unanimitate propunerile esite din conferintiele premergatorie chiaru si la ocajinea adunarei comitatense, acei membri de partid'a din stang'a ince cari nu se unescu cu propunerile conferintelor premergatorie au sa se tienă catu se poate de neutrali.

9. Ca se nu sufera partida din stang'a in propunerile ei prin absentarea membrilor candu dureaza adunarea comitatense mai multu tempu reesindu ceelalta partida din comitatulu Turdei cu principiele ei prin majoritate, este de dorit ca se asistezie pana la finea adunarilor comitatense membri partidei din stang'a.

Pentru dea corespunde cierintelor si dorintelor acestora patriotice, si luandu in considerare si aceea, ca sa nu se ingreudie prea multu unu partisanu din tienutulu Turdei prin o petrecere mai indelungata la siedintele comitatense, si exprima partid'a sperant'a, ca voru lasa parte partisani partidei cu locuint'a in Turda precum si membri comitetului centralu pana la finea adunarilor comitatense, ceace se poate din partea loru fara de a aduce jertse mari, si ca voru inlesni din respusteri comorarea partisaniilor din tienutulu Turdei.

Catra stenografii romani!

Importantia congresului bisericescu nationale romana conchiematu pre 16/2 Sept. a. c. la Sabiu aduce cu sine, ca desbaterile si conclusele lui sa se pastredie catu se poate de fidelu posteritatei.

Subscrisulu provocu dara prin acesta pre toti tinerii romani, cari cunoscu art'a stenografie si suntu in stare a stenografa in adunari publice, — se binevoiesca a se insnuia la mine, catu mai ingraba — adaogandu conditiunile sub cari aru voi si aru putut se jertfesca 2-3 septamani pentru folosulu natiunei si bisericei nostre.

Sabiu in 28 Augustu (9 Septembre) 1868.
Dr. Demetru Racuciu
advocatul. *)

Nr. 15,889 — 1868.

Publicare de concursu.

Dupa care se scrie prin acesta concursu pentru ocuparea celoru siese posturi de profesori ordinari devenite vacante la Gimnasiulu reg. de statu din Sabiu, si anume: pentu studiile „philologica clascica“, „geografica“, „istoria generala“, „istoria naturale“ si „sciintiile naturale“, cu propunere schimbata in limb'a magiara si germana, — pre langa unu salariu anuale de 945 fl. si prospectul laibunu de adausu de cate 105 fl. dupa care unu servituu de 10 ani. — Se provoca prin acesta voitorii de a concurge, — ca sa tramita celu multu pana in 25 Septembre a. c. cererile loru concursuale adresande catra Guvernului reg. transilvanu, alaturendu langa ele, testimoniu baptismale, celu despre absolvirea studieloru si depunerea esamenului de profesura din specialitatea respectiva, — si despre aplicarea loru avuta pana acum, — documentandu-se totu deodata si aceea, cumca aru dezeritate recenta in limb'a magiara, germana si incatua va in cea romana, in casu candu aru vre-o aplicare pre nealea chefilorloru concurenti, iera la din contra deadreptulu directiunei gimnasiului reg. de statu din Sabiu.

Din siedintila Guvernului reg. alu marului principatu Transilvania tinuta in 28 Augustu 1868 la Clusiu.

Concursu.

Pentru stipendiale preliminare pre an. scol. 1868/9, din partea adunarei gen a Asoc. tranne, tinuta la Gherla in 25 si 26 Augustu c. n. a. c. se publica prin acesta concursu, cu terminul pana in 1 Octobre cal, nou a. c. si anume:

*) Rogu si pre celelalte jurnale patriotice pentru printuirea in colonele loru a acestui provocatiuni

1) Pentru 2 stipendie de cate 100 fl. v. a. destinate pentru ascultatori de drepturi la Universitate ori Academii afara de patria;

2) pentru unu stipendiu de 80 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de drepturi la vre-o Academia in patria;

3) pentru 2 stipendii de cate 300 fl. v. a. pentru ascultatori de filosofia si profesori de gimnasie.

4) pentru unu stipendiu de 330 fl. v. a. destinat pentru unu tineru romanu, carele se va consacra studiului agronomico spre a fi apoi aplicata ca profesor de preparandia.

Si in urma,

5) pentru 2 stipendii, de cate 50 fl. v. a. destinate pentru gimnasti.

Aspiratorii la susu-numitele stipendi, voru avea pana la terminul mai susu indigitatu, a-si trameite la Comit. Asoc. concursele loru provedeute: a) cu atestato de botezu, b) cu testimoniale scolare despre progresul in studii, si in urma, c) cu testimonii demne de credinta despre lipsirea mijlocelor necesarie la continuarea studiilor. *)

Dela Comitetul Asoc. trane romane.

Sabiu in 8 Septembre c. n. 1868.

Concursu.

Pentru unu ajutoriu de 50 fl. v. a. preliminare din partea adunarei gen. a Asoc. tranne tinute la Ghert'a in 25 si 26 Augustu c. n. a. c. pentru unu sodal, carele voiesce a se face maestru, — a) cu carte de botezu, b) cu testimonii despre invetarea resp. meserii, din care sa se cunoscă invederatu, deca concurentele aru fi in stare a-si purta de sine meseria sea, prin urmare, a se face maestru, c) in urma adeverintia despre purtarea morala. *)

Dela Comitetul Asoc. tranne.

Concursu.

Pentru doua ajutorii de cate 25 fl. v. a. preliminare din partea adunarei gen. a Asoc. tranne tinute la Gherla in 25, 26 Augustu c. n. a. c. pentru doi invetiaci de meseria, se publica prin acesta Concursu, cu terminul pana in 1-a Octobre cal. nou a. c. c.)

Respectivii competitori au de a-si asterne la Comit. Asoc. concursele loru, provedeute: a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonii demne de credinta despre purtarea loru, cum si despre diligenta si dezeritatea, dovedite in specialitatea de meseria, spre acarei invetare sau conservata. *)

Dela Comitetul Asoc. tranne.

Sabiu in 8 Sept. c. n. 1868.

Concursu.

La scolla capitale-normale gr. or., dela biserica vechia din Satulung a devenit vacante uno postu invetatorescu cu salariu anuale de 180 fl. v. a. c. la subscrisulu testatele loru ca suntu romani de legea gr. or., testimoniale loru scolare ce au absoluitu gimnasiul micu si cursulu teologicu sau pedagogicu si documente autentice despre purtarea loru morale si politica.

Brașov 30. Augustu 1868.

Iosif Baracu
Protopop si Inspectore districtualu de scole alu Brasovului.

*) Cele-lalte diavare romane, mea suntu rugate a reproduce in colonele sele acestu concursu.

Bursa de Vienn'a.

Din 31 Augustub (12 Sept.) 1868.

Metalele 5%	57 75	Act. de creditu 209 30
Imprumut nat. 5%	61 90	Argintulu 113
Actiile de banca	717	Galbinulu 5 48%